

Advies 2023/22

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

**Ondersteuning van zelfstandigen inzake mentaal welzijn op
het werk – verdeelsleutel voor de financiering**

Inhoud

Samenvatting	2
1 Context	3
2 Ontwerp van KB.....	4
2.1 Verdeelsleutel 2024 en 2025	4
2.2 Verdeelsleutel vanaf 2026.....	4
2.3 Terugstorting.....	4
3 Advies van het ABC.....	5

Samenvatting

Het Comité wordt gevraagd om advies uit te brengen over een koninklijk besluit dat de verdeelsleutel vastlegt volgens dewelke het voorziene budget voor de uitbouw van een nieuw beschermingsluik 'mentaal welzijn op het werk', zal worden toegewezen aan de socialeverzekeringsfondsen.

Het Comité is tevreden dat met het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit snel duidelijkheid wordt gecreëerd over de precieze modaliteiten voor de toekomstige allocatie van het voorziene budget.

Het Comité kan zich vinden in de keuze om :

- in de opstartfase een groter aandeel van het budget gelijk te verdelen over de verschillende fondsen. In een eerste fase zullen alle fondsen gelijkaardige investeringen moeten doen om een dienstverlening inzake mentaal welzijn uit te bouwen.
- een deel van de financiering vanaf 2026 te laten afhangen van een gunstige evaluatie van de geleverde diensten. Het vormt een manier om de fondsen financieel te responsabiliseren.

Het Comité stelt vast dat er in het ontwerp van koninklijk besluit geen criteria opgenomen zijn op basis waarvan de evaluatie van de geleverde diensten zal gebeuren. Het is echter van belang dat hierrond zo snel mogelijk duidelijkheid komt. Het ABC vraagt alvast om op de hoogte gehouden te worden van de verdere concrete uitwerking van de criteria, en bij uitbreiding van de instructies waarmee de socialeverzekeringsfondsen rekening zullen moeten houden bij de uitbouw van hun diensten rond mentaal welzijn.

Het Comité wijst er tot slot op dat het RSVZ wettelijk belast wordt met de begeleiding, opvolging en evaluatie van de dienstverlening van de fondsen inzake mentaal welzijn. Het stelt vast dat de instelling hier geen extra middelen voor toegewezen kreeg.

Het Comité wordt gevraagd om advies uit te brengen over een koninklijk besluit¹ dat de verdeelsleutel vastlegt volgens dewelke het voorziene budget voor de uitbouw van een nieuw beschermingsluik 'mentaal welzijn op het werk', zal worden toegewezen aan de socialeverzekeringsfondsen.

1 Context

Tijdens het begrotingsconclaaf van oktober 2023 werd beslist om vanaf 2024 binnen het sociaal statuut een nieuw beschermingsluik te creëren, gericht op de sensibilisering en ondersteuning van zelfstandigen inzake mentaal welzijn op het werk².

Voor de implementatie van dit nieuwe beschermingsluik zal beroep worden gedaan op de socialeverzekeringsfondsen : de sensibilisering en begeleiding van zelfstandigen in het kader van mentaal welzijn op het werk wordt voor de fondsen een nieuwe wettelijke opdracht waarvoor zij een structurele financiële tussenkomst zullen ontvangen vanuit het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen. Ter financiering van deze tussenkomsten werd op het niveau van het Globaal Financieel Beheer een budget van 4 miljoen EUR per jaar voorzien^{3,4}.

De wet voorziet dat de verdeling van het budget⁵ over de verschillende fondsen gebeurt op basis van:

- een vast bedrag voor elk sociaal verzekeringsfonds;
- een variabel bedrag per sociaal verzekeringsfonds dat afhangt van het aantal aangesloten zelfstandigen in hoofdberoep⁶ op 31 december van het voorgaande jaar en vanaf 2026 tevens van het resultaat van een evaluatie van de diensten uitgevoerd in het voorgaande jaar.

Aan de Koning werd de bevoegdheid gegeven om de precieze verdeelsleutel voor de toewijzing van de middelen vast te leggen.

¹ Ontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 20, § 2bis/1, twaalfde lid van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen[,wat betreft de verdeelsleutel van de specifieke toelage in het kader van het mentaal welzijn van de zelfstandigen]

² Advies 2023/16 "Ondersteuning van zelfstandigen ter vrijwaring van het mentaal welzijn op het werk" van 27 oktober 2023

³ Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd vanaf 2025.

⁴ Hiertoe wordt de Rijkstoelage bestemd voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen verhoogd met 4 miljoen EUR.

⁵ bedoeld in artikel 22/1 van de wet van 18 april 2017 houdende hervorming van de financiering van de sociale zekerheid

⁶ inclusief primo-starters en meewerkende echtgenoten aangesloten in het maxi-statuuut.

2 Ontwerp van KB

Het ontwerp van koninklijk besluit dat voor advies aan het ABC wordt voorgelegd, bepaalt de verdeelsleutel voor de toekenning van de jaarlijkse specifieke toelage.

2.1 Verdeelsleutel 2024 en 2025

Voor de jaren 2024 en 2025 wordt de jaarlijkse specifieke toelage als volgt verdeeld:

- 30% van de toelage wordt gelijk verdeeld over alle socialeverzekeringsfondsen;
- 70% van de toelage wordt verdeeld over alle socialeverzekeringsfondsen op basis van het aantal aangesloten zelfstandigen in hoofdberoep op 31 december van het voorgaande jaar⁷.

2.2 Verdeelsleutel vanaf 2026

Vanaf 2026 bepaalt de evaluatie van de diensten van het voorgaande jaar een deel van de toegekende toelage. De verdeling zal er daardoor als volgt uitzien:

- 20% van de toelage wordt gelijk verdeeld over alle socialeverzekeringsfondsen;
- 70% van de toelage wordt variabel verdeeld over alle socialeverzekeringsfondsen, nl. op basis van het aantal aangesloten zelfstandigen in hoofdberoep op 31 december van het voorgaande jaar⁸;
- 10% van de toelage wordt variabel verdeeld over de socialeverzekeringsfondsen die een positieve evaluatie kregen van de in het voorgaande jaar uitgevoerde diensten en dit op basis van het aantal aangesloten zelfstandigen in hoofdberoep op 31 december van het voorgaande jaar⁹.

Indien er een negatieve evaluatie heeft plaatsgevonden bij één of meerdere fondsen wordt het resterende bedrag gelijk verdeeld over alle socialeverzekeringsfondsen, ongeacht het resultaat van hun evaluatie of het aantal aangeslotenen. Deze extra middelen dienen dan benut te worden voor gemeenschappelijke projecten van alle fondsen ter verbetering van hun diensten ter bevordering van het mentaal welzijn van de zelfstandigen. Deze projecten worden door de fondsen en de dienst Externe Audit van het RSVZ ter goedkeuring voorgelegd aan het ABC.

2.3 Terugstorting

Het deel van de specifieke toelage dat door het fonds niet wordt aangewend, moet teruggestort worden in het jaar volgend op het jaar van toekenning. Dit moet ten laatste gebeuren op 31 maart.

⁷ per fonds wordt een breuk toegepast waarvan de teller gelijk is aan het aantal bij de betreffende fonds op 31 december van het voorgaande jaar aangesloten zelfstandigen en de noemer gelijk is aan het op 31 december van het voorgaande jaar totale aantal aangesloten zelfstandigen

⁸ per fonds wordt een breuk toegepast waarvan de teller gelijk is aan het aantal bij de betreffende fonds op 31 december van het voorgaande jaar aangesloten zelfstandigen en de noemer gelijk is aan het op 31 december van het voorgaande jaar totale aantal aangesloten zelfstandigen

⁹ per fonds wordt een breuk toegepast waarvan de teller gelijk is aan het aantal bij de betreffende fonds op 31 december van het voorgaande jaar aangesloten zelfstandigen en de noemer gelijk is aan het op 31 december van het voorgaande jaar totale aantal aangesloten zelfstandigen

3 Advies van het ABC

In zijn advies 2023/16¹⁰ verwelkomde het ABC de invoering van een nieuw wettelijk kader ter bevordering en ondersteuning van het mentaal welzijn op het werk bij zelfstandigen, alsook de structurele financiering die men hiervoor heeft voorzien.

Het Comité is tevreden dat met het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit snel duidelijkheid wordt gecreëerd over de precieze modaliteiten voor de toekomstige allocatie van het voorziene budget. De socialeverzekeringsfondsen zullen immers reeds vanaf 1 januari belast zijn met hun nieuwe opdracht, waarvoor zij de noodzakelijke investeringen moeten doen. Het is dus belangrijk dat zij zo spoedig mogelijk zicht hebben op het budget dat zij hiervoor ter beschikking zullen hebben.

Het Comité kan zich vinden in de keuze om :

- in de opstartfase een groter aandeel van het budget gelijk te verdelen over de verschillende fondsen. In een eerste fase zullen alle fondsen gelijkaardige investeringen moeten doen om een dienstverlening inzake mentaal welzijn uit te bouwen.
- een deel van de financiering vanaf 2026 te laten afhangen van een gunstige evaluatie van de geleverde diensten. Het vormt een manier om de fondsen financieel te responsabiliseren.

Het Comité stelt vast dat er in het ontwerp van koninklijk besluit geen criteria opgenomen zijn op basis waarvan de evaluatie van de geleverde diensten zal gebeuren. Omdat de dienstverlening inzake mentaal welzijn een nieuwe opdracht betreft waarvoor de verschillende actoren nog een leerproces zullen moeten doorlopen en expertise zullen moeten opbouwen, is het op dit ogenblik wellicht nog te vroeg om exact te kunnen bepalen waarop de evaluatie gebaseerd zal zijn. Het is echter van belang dat hierrond zo snel mogelijk duidelijkheid komt. Het ABC vraagt alvast om op de hoogte gehouden te worden van de verdere concrete uitwerking van de criteria, en bij uitbreiding van de instructies waarmee de socialeverzekeringsfondsen rekening zullen moeten houden bij de uitbouw van hun diensten rond mentaal welzijn.

Het Comité wijst er tot slot op dat het RSVZ wettelijk belast wordt met de begeleiding, opvolging en evaluatie van de dienstverlening van de fondsen inzake mentaal welzijn. Het stelt vast dat de instelling hier geen extra middelen voor toegewezen kreeg. Nochtans wees het ABC er in het verleden herhaaldelijk op dat het RSVZ over voldoende middelen moet kunnen beschikken om de toegewezen opdrachten op een performante wijze te kunnen vervullen. In het belang van de zelfstandigen moet de dienst Externe Audit van het RSVZ niet alleen in staat zijn om deze nieuwe opdrachten tot een goed einde te brengen, maar ook om het normale toezicht op de fondsen te kunnen blijven garanderen zodat de kwalitatieve dienstverlening van de socialeverzekeringsfondsen aan de zelfstandigen niet in gedrang komt.

¹⁰ Advies 2023/16 'Ondersteuning van zelfstandigen ter vrijwaring van het mentaal welzijn op het werk' van 27 oktober 2023

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 21 december 2023:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter